

Halászati Lapok

Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet Lapja | Szerkeszti: Szerkesztő Bizottság | Felelős szerkesztő: Hajtun György
Ez a lapszám az Agrárminisztérium támogatásával készült.

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

XXIV. évfolyam
2023. február

Új ügyvezető igazgató a MA-HAL élén

Tavaly december 19-én jelent meg az álláshirdetés, amit Sziráki Bence ügyvezető igazgató közös megegyezéssel történő távozása miatt írt ki a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL). A 2023 január 10-ei határidőig csaknem hetven pályázat érkezett be, amelyek közül a legjobbakat választotta ki az elnökség. A jelöltek a január 19-ei elnökségi ülésen hallgatták meg, és a meghallgatások után Lévai Zsuzsanna kapta a legtöbb szavazatot az állás betöltésére. Németh István elnökkel az elnökségi ülés után beszélgettünk.

Igen nehéz éven van túl a halászati ágazat, de az új évet illetően optimistán tekint a jövőbe az elnök. Optimizmusát megalapozza, hogy tavaly január első felében korántsem hullott annyi csapadék, mint amennyi idén. A takarmányárak lassan csökkenésnek indultak, és emellett kitűnő piaci pozícióban van a magyar étkezési hal. A sok csapadék következtében a tógazdaságok fel tudják tölteni a tavaikat, és ha tartósan alacsonyan maradnak a takarmányárak, akkor javulnak az ágazat kilátásai. Különösen akkor, ha 2023–2024-ben megjelennek a MAHOP Plusz-pályázatok, és a támogatási források is megnyílnak. Nagyon fontos, hogy az ágazat szereplői mihamarabb hozzáférjenek a fejlesztési és beruházási forrásokhoz, mert a termelők csak így javíthatnak a mostoha jövedelmi viszonyokon.

Az persze, még kérdés, hogy valóban elmúlt-e az idei évre az aszályveszély, mert sem a tavaszi, sem a nyári időjárásra nincs még pontos előrejelzés. Azonban nagyon fontos, hogy most fel lehet tölteni a tavakat, hiszen előző évben csak félig tudták feltölteni vízzel a gazdaságokat, és az is gyorsan elpárolgott a nagy melegben.

A takarmányárak 20-25 százalékkal csökkent az elmúlt hetekben, ami reménykedésre ad okot. A magyar hal iránt óriási a kereslet az európai országokban, már csak azért is, mert az elmúlt évben az ágazat önkorlátozta, mondhatni visszafogta

az exportot. Erre azért került sor, mert az aszály miatt kevesebb volt a „termés”, így a tagság egyöntetű döntése alapján elsősorban a hazai piac kiszolgálását – ebbe a horgászpiac is beleértendő – helyezték előtérbe.

Németh István hangsúlyozta, hogy az idei évben a halas gazdaságok dolgozóinak a jövedelemviszonyai is javulnak a bérminimum és a minimálbér emelkedése következtében. A hal árát ugyan sikerült mintegy 40 százalékkal megemelni, de hozzá kell tenni, hogy ez a növekmény nem kompenzálta az energiaár és egyéb költségek drasztikus tavaly őszi-téli növekedését. Éppen ezért az idei évben meg kell őrizni

Az újonnan megválasztott Lévai Zsuzsanna életrajzában szerepel, hogy pályája kezdetén lehetősége nyílt a marketingkommunikáció több területén kipróbálni magát. Több területen dolgozott, PR, marketing, rendezvényszervező és sales munkakörökben is. Az elmúlt tíz évben saját cégét, a Halkakas Kft.-t vezette. A népszerűvé vált Halkakas bisztróban hazai haltermelők termékeit használták alapanyagként, népszerűsítve a hazai halfogyasztást. Az Agrármarketing Centrum „Kaj rá!” programjának állandó partnere volt, amivel rálátást nyert a szakmára. A MA-HAL által végzett munka, a megvalósítandó célok közel állnak hozzá, ezért is találta az elnökség alkalmasnak az ügyvezető igazgatói poszt betöltésére.

ezt a tavaly elért magasabb árszintet, mert csak akkor tud felfelé mozdulni az ágazat a tavalyi mélypontról.

A karácsonyi halvásár árbevétel szempontjából a 2021-es karácsonyi időszakhoz hasonlóan sikerült, pedig mintegy 30 százalékkal kevesebb halat vásároltak, mint tavaly ugyanakkor. Kevésbé jó hír, hogy kevés étkezési ponty maradt a gazdaságoknál. Az elnök attól tart, hogy a horgászok tavaszi haligényét sem tudja teljes mértékben kielégíteni az ágazat. A horgászok a természetes vizeikbe csak hazai termelésű halat telepíthetnek, import halat nem helyezhetnek ki. A környező országokban egyébként is nagyon magas a ponty ára, hiszen Európában 4 euró/kilogramm alatt nem lehet pontyot vásárolni. Ha erre az árra még rátesszük a szállítási, logisztikai költségeket, akkor a ponty kilogrammonkénti ára az importból elérheti a 2 ezer forintot. Németh István kitért arra, hogy a MAHOP-ban megmaradt forrásokat még az idén felhasználhatja az ágazat.

Ami az ügyvezető igazgatói választást illeti, az elnök elmondta, hogy Sziráki Bence ügyvezető igazgató közös megegyezéssel távozik a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezettől, tekintettel arra, hogy 2023. január 1-től a MATE Tangazdaság Nonprofit Kft. ügyvezetői feladatait látja el. Sziráki Bence 2023. február 28-ig látja el a feladatát a MA-HAL-ban, így a pénzügyi és szakmai elszámolásokat is elkészíti a 2022. december 31-én záródó agrárminisztériumi projektekhez. Az álláshirdetésre csaknem hetvenen jelentkeztek, akik közül hosszas kiválasztási procedúra után négy főt hívtak be. A négy jelölt közül titkos szavazással Lévai Zsuzsanna kapta meg, aki marketingszakember. Az új ügyvezető, ahogy a régi is, az elnök irányításával végzi a munkáját, így minden tag egyforma előnnyel élvezi a MA-HAL által elért eredményeket.

H. GY.

Hét év után új kihívások

Hét éven keresztül nagy harmóniában dolgozhattunk együtt Sziráki Bencével, a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL) ügyvezető igazgatójával. Sziráki Bence fiatalemberként lépett be a szövetségbe, ahol igen rövid idő alatt beletanult az ügyvezetés tennivalóiba, és ha - szabad ezt mondani - a 21. századba kormányozta a szakmaközi szervezetet. Ám a tehetséges fiatalok életében gyakran jelennek meg új kihívások, ami válaszüöt elé állítja őket. Ha az új kihívás előrelépést jelent, akkor abban mindenkit támogatni kell. Sziráki Bencével beszélgettünk.

• Igazgató úr, Önt a nagypapája, Pénzes Bethen révén ismerte meg a szakma. Milyen elképzelésekkel lépett be a MAHAL-hoz?

– Kora gyerekkorom óta vonzott a halászat, a haltermelés, de budapesti lakosként, ahol a családom és a barátaim élnek, nagyon nehéz volt a halászati szakmával kapcsolatba kerülni. A Fővárosi Állat- és Növénykertben dolgoztam, azon belül is az akváriumnál és a pálmaházban. A MAHAL által 2015-ben szervezett víziállat-egészségügyi tanfolyamon találkoztam először a szövetséggel, ahol az akkori igazgatóval és a főmunkatárssal folytatott beszélgetésben kiderült, hogy lehetőség van gyakornoki munkavégzésre. Az állatkerti munkák nem töltötték ki az egész hetemet, leginkább hétvégén kellett dolgozni, ezért módomban volt hetente egyszer bejárni a szövetségbe, ahol besegíthettem Balogh József tiszteletbeli elnök úr és Szathmári László igazgató úr munkájába. Szépen lassan beilleszkedtem a szervezet működésébe, 2015-ben már részt vettem a szolnoki halfőző verseny lebonyolításában. A gyakornoki időszak 2016. augusztusáig tartott, amikor is Schmidtné Vizi Hajnalka főmunkatárs kilépett a szövetségtől. Szathmári László igazgató úr megkért, hogy töltssem be a megüresedett főmunkatársi posztot. Az már történelem, hogy a MASZ és a MAHAL fúziójával megalakult a szakmaközi szervezet, mégpedig 2016. decemberében. De mivel a jogi átalakulási procedura elhúzódott, 2017. júliusában jegyezték be a törvényszéken a MA-HAL-t. A két szervezet összeolvadásával járó munkájában is aktívan részt vettem. Az igazgató úr 2017 tavaszán nyugdíjba ment, és annak az évnek a nyarán, a szombathelyi halfőző versenyen az elnökség egy év próbaidővel megbízott az ügyvezető igazgatói feladatok ellátásával.

• Aztán a próbaidőt letöltve véglegesítették...

– Igen, megkaptam a bizalmat az elnökségtől és Németh István elnök úrtól. Bevalom, nem volt könnyű a feladat, mert anya-

gilag rosszul állt a szervezet. Racionalizáltam a költségeket, így az előző évek veszteségeit sikerült kompenzálnom. A szakmaközi szervezet 2018-ban már eredménnyel zárta a gazdálkodását. Ez annak volt köszönhető, hogy sokkal aktívabb pályázati jelenlétet sikerült megvalósítanom, évente 15 és 50 millió forint közötti pályázati forrást tudtam bevonni a szakmaközi szervezet működésébe. Jelentősen csökkenteni tudtuk a tagdíjbevételekre nehezedő nyomást és sokkal több nagyszabású programot valósíthattunk meg.

• Mi volt a legnehezebb feladata az igazgatói poszt betöltése kezdetén?

– Nagyon fiatal voltam, 27 évesen nem rendelkeztam elég tapasztalattal, de az egész munkafolyamatot át kellett alakítanom. Mind szakmailag, mind pénzügyi szempontból át kellett látnom a tennivalókat. Egy folyamat indult el. De gyorsan belerázódtam a feladatok végrehajtásába. Számomra elsődleges volt, hogy a tagsággal szoros és jó kapcsolatot alakítsak ki, mert bár nem voltam ismeretlen mindenkinek, de sok számomra még nem ismert céghez személyesen kellett elmennem. A céglátogatásokon szerzett új tapasztalatok sokat segítettek annak megértésében, hogy milyen új problémákkal kell megküzdenie az ágazatnak és milyen érdekképviseleti munkát kell elvégezni.

Persze igyekeztem minél jobb kapcsolatot kialakítani az együttműködő szervezetekkel: az Agrárminisztériummal, a NAK-kal, a vízügygyel, a MOHOSZ-szal. Németh István elnök úrtól nagyon sok segítséget kaptam a kapcsolatok kiépítésében, s az elnökség is mindvégig támogatta a munkámat. Mondhatom tehát, hogy a szervezetben belül is kiváló munkakapcsolatot sikerült kiépíteni.

• Már az első évek sem voltak könnyűek, hiszen rengeteg feladattal kellett megbirkóznia az ügyvezetésnek, az elnökségnek.

– Ebben az időszakban lobbizott az ágazat az élő hal és az elsődlegesen feldolgo-

Sziráki Bence, a leköszönő ügyvezető igazgató

zott haltermékek 27 százalékos áfájának 5 százalékra csökkentéséért. A vízdíj, illetve a vízkészletjáruléék mérséklése is nagyon komoly harci feladat volt.

Ami a legtöbb termelőt érintette, az a Magyar Halgazdálkodási Operatív Program átalakítása volt, mert amikor a program elkészült és a pályázatok megjelentek, a bürokratikus feltételek, a szabályok miatt nagyon sok termelő nem tudott pályázni. A pályázati kiírások nem voltak életszerűek. Emiatt sokat kellett azon dolgoznunk, hogy a pályázatok valóban segítsék a haltermelés megújítását, a fejlesztések megvalósítását. Okulva a MAHOP-programból, a MAHOP Plusz-program kialakításában már aktívan részt vehettünk, és már 2019-ben összeültünk a MOHOSZ vezetésével, akikkel közösen adtunk át javaslatcsomagot a döntéshozóknak. Bizom benne, hogy a szakmaközi szervezet javaslatait a minisztérium elfogadja - annál is inkább, mert az irányító hatósággal is nagyon jó kapcsolatot ápolunk.

• Ha jól tudom, még nem zárult le a MAHOP-os pályázati lehetőség...

– Valóban nem, mert még jelentős összeg maradt a forrásból a meg nem valósult beruházások miatt. Hogy ezeket a forrásokat ne kelljen visszafizetni Brüsszelnek, több egyeztetés után javaslatcsomagot dolgoztunk ki arra, hogy a termelőknél maradjon a fel nem használt forrás. Az orosz-ukrán háború miatt az elmúlt években az energia- és takarmányárak jelentősen megemelkedtek, olyannyira, hogy a haltermelőknek igen nagy terhet jelent a

megfizetésük. A megmaradt forrásból mind az intenzív, mind a tógazdasági haltermelőket kompenzálni szeretnénk, mert többen közülük csődközeli helyzetbe kerültek.

Kicsit még visszamennék az időben: a covid-járvány miatt az ellátási láncok teljesen összeomlottak: bezárt a HORECA-szektor és visszaesett a hal iránti kereslet. Egyik legnagyobb szakmai sikeremnek tartom, hogy a MOHOSZ-szal és a minisztériummal egyeztetve 2020 tavaszán sikerült az intervenció pontyfelvásárlási intézkedést megvalósítani és végrehajtani. Nagy segítség volt ez az ágazatnak, több mint 800 millió forint értékben helyeztünk ki pontyot természetes horgászvizekbe.

Ebben az évben volt egy másik fontos intézkedés a munkaerő megtartása érdekében. A minisztérium több mint 500 millió forintos csomagot különített el a halászati ágazatnak a munkahelyek megtartására.

• Az utóbbi időszakban valóban felpörögtek az események, és a szakmai közönség egyre több érdekképviseleti eredményt ért el az ágazat érdekében. Hogyan sikerült ezt elérni?

– Úgy, hogy az érdekképviseleti munkát új tartalommal töltöttük meg. A pályázati forrásokkal sikerült új tevékenységeket bevonni a munkába. Nemcsak a döntéshozókkal, az együttműködő szervezetekkel végeztünk közös munkát, hanem a marketingtevékenységet is sikerült megújítanunk. Létrehoztunk egy kft.-t a MOHOSZ-szal közösen, tagjaink részére ingyenes állatorvosi szolgáltatást nyújtunk, elindítottuk a ponty-fajtaelismerési rendszert. Megtartottuk a Halászati Lapok, a Halászat folyóirat kiadását, a tagság számára ingyenes eljuttatását, a halászbál, a halfőző verseny megrendezését. Több hazai és nemzetközi konferenciát rendeztünk, elhoztuk a FEAP kongresszusát Budapesten. Az országos halfőző versenyt jelentős méretűvé fejlesztettük, sokkal több programmal, nagyobb látogatottsággal és nagyobb publicitással rendezzük meg. Nagyobb figyelmet kapott a halfogyasztás népszerűsítése, ma is él a HalPéntek program, és mind a közösségi, mind a hagyományos médiában komoly elérésünk van. Tavaly csaknem 2,5 millió embert értünk el ezeken a felületeken. Receptfüzeteket, imázsfilmeket, ajándéktárgyakat is készítettünk. A legtöbb országos szakmai kiállításon jelen voltunk, így Kaposváron a KÁN-on, a vadászati világhiállításán, az OMÉK-on, a hódmezővásárhelyi Állattenyésztési Napokon.

• Kétségtelen, hogy a magyar halászati ágazat tevékenysége manapság

sokkal nagyobb nyilvánosság előtt zajlik, mint korábban, köszönhető annak, hogy a közösségi média felületein is gyakran megjelenünk. A kor szelleméhez igazodtunk...

– Korábban papír alapon tartotta a szövetség a tagsággal a kapcsolatot. Jőmagam az információ gyors áramlásának vagyok a híve. Napi szinten nyújtunk információt a tagságnak, nemcsak pályázatokról, hanem a tagság kereskedelmi tevékenységét is támogatva. A napi szinten frissülő honlapunkon is vannak új információk. A múlt is jelen van rajta, hiszen digitalizáltuk a Halászat, a Halászati Lapok és a Fehér könyv korábbi számait. Fontos, hogy ezek a kiadványok megmaradjanak a szervezetnél. A médiaajelenetet tudatosan építettük fel, mindig fontos eseményhez kötöttek szólalunk meg a médiában, így az ágazat ismertségét, elismertségét is növeljük.

• A MA-HAL tulajdonában van a Dinnyési Halgazdaság Kft. Milyen fejlesztéseket valósítottak meg?

– Ez a gazdaság nagyon közel áll hozzám, mert itt töltöttem az egyetemi gyakorlataimat, és tanulhattam a szakmát. Fájó volt látni, hogy milyen rossz állapotok voltak, ezért külön hangsúlyt helyeztem arra, hogy a tógazdaság fejlesztését erőnközhöz mérten támogassuk. Az elmúlt öt és fél évben lecsereeltük a gazdasági épületek tetejét, 50 kilowattos napelem parkot telepítettünk, több tőegység halágyát rehabilitáltuk, a keltetőház laboratóriumát felújítottuk, új halszállító járművet vásároltunk, illetve tavaly év végén egy halértékesítő boltot is építettünk. Bizom benne, hogy az új ügyvezetés is kiemelt figyelmet fordít a tógazdaságra, hiszen a magyar halászat egyik történelmi helyszíne.

• A haltermelés ki van téve a természet erőinek, ezt most tapasztaljuk igazán. A klímaváltozás, a gazdálkodási körülmények drasztikus változása igen komoly kihívások elé állítják a haltermelőket. Ön szerint milyen helyzetben van az ágazat?

– Röviden? Nagyon nehéz helyzetben van, hiszen a covid-járványból még nem jöttünk ki, amikor kirobant az orosz-ukrán konfliktus. Ennek a negatív hatásait ma is nyögjük. Ezzel párhuzamosan az elmúlt két évben rendkívüli aszályos időszak köszöntött ránk, enyhe telekkel, ami tovább rontotta a haltermelés helyzetét. Az Agrárközgazdasági Intézet adataiból is látszik, hogy évről évre csökkent a haltermelésbe vont tőfelület. Egyre többen hagynak fel a haltermeléssel. Már idén is többen jelezték, hogy gazdasági okokból, az aszály miatt abbahagyták a tevékenységüket. Rossz érzés, hogy ennyire degradá-

lódik az ágazat és ennyire nehezen tud alkalmazkodni a külső hatásokhoz. A vízhiány, a piaci nehézségek, a hatalmas márdárnyomás, az inputanyagok, az energia árának és a munkabér költségeinek komoly emelkedése, a kompenzációs támogatások hiánya mind-mind negatívan hatnak az ágazat teljesítményére és tevékenységére.

Hozzáteszem, hogy lassan zajlik a generációváltás az ágazatban, és igen nagy a munkaerőhiány is. A MA-HAL több lépést tett azért, hogy a középszintű halászképzés újra induljon az országban, de a fiatalok körében a szakma iránt nincs érdeklődés. Úgy látom, hogy a tógazdaságoknak nem csak a haltermelés szerkezetén kellene változtatni, hanem a gépesítést is fel kell gyorsítani, amennyiben a klímaváltozás továbbra is sújtja az ágazatot. Az intenzív technológiáknak lesz nagyobb szerepük a termelésben, így a fogyasztásban is, míg a tógazdaságok az egyre növekvő horgászigeny kiszolgálására fognak szorítkozni. A fogyasztásban pedig a feldolgozott haltermékekre nő az igény. De a tógazdaságoknak meg kell újulniuk, és a multifunkcionális tevékenységet kell előtérbe helyezni. Egyébként a marketing tevékenységünk során mindig arra törekedtünk, hogy az itthon termelt hal fogyasztását növeljük, és ne az import termékekből fogyasszunk többet. Erre egyébként adott a forrás, mivel évente ötezer tonna halat exportálunk, amit idehaza is értékesíthetnénk.

• Mit hagy az utódjára?

– Egy jól szervezett, mind szakmailag, mind pénzügyileg stabilan működő szervezetet. Az utódomnak mindenben a segítségére leszek, hogy a munkát folytatni tudja, tovább tudja vinni, és hogy a tagságát minél magasabb szinten tudja szolgálni a szervezet.

• Végezetül, árulja el, hogy hol folytatja pályáját!

– Nem titok, hogy a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem rektora, Gyuricza Csaba úr felkért, hogy a tangazdaságokat központi szervezetben összefogva, pályázati források bevonásával hatékonyan működtessem. Több mint 1600 hektáron kell megszerveznem a munkafolyamatokat. Van gyümölcsös, szőlészet, borászat, és vannak különböző állattartó telepek, amiket szintén fenntartható módon, hosszú távon kell működtetni, segítve az oktatási-kutatási tevékenységet. Nagy kihívás, nagy feladat vár rám, de örülök a kihívásoknak.

• Kívánok sok sikert az új munkakörben, és azt, hogy a halászati ágazatot ne felejtse el!

HAJTUN GYÖRGY

Unió projekt új technológiák kidolgozására

A Bajcsihal Kft. kisbajcsi telepére szolt egy farmlátogatási meghívó, abból az alkalomból, hogy a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Szent István Campus Akvakultúra és Környezetbiztonsági Intézete (MATE-AKI) bemutassa az „iFishIENCi Demo Event: Farm látogatás a Bajcsihal Kft.-nél – Az iFishIENCi Afrikai harcsa szelekciós programot”. A január 18-án tartott workshopon a meghatározó hazai afrikaiharcsa-termelő cégek képviselői vettek részt, így előre borítékolható volt a jó hangulat és a sikeres megbeszélés.

A házigazda, Szilágyi Gábor, a Bajcsihal Kft. ügyvezetője köszöntötte a szép számban megjelent résztvevőket. Köszöntőjében elmondta, hogy a projekt jó néhány évvel ezelőtt indult, és a Bajcsihal Kft. még mint a Győri „Előre” Htsz kapcsolódott be. Mielőtt átadta volna a szót Urbányi Bélának, a MATE-AKI egyetemi tanárának, az MTA doktorának, néhány mondatot bemutatva a vállalkozást.

A Győri „Előre” Htsz-t hivatalosan

1954-ben hozták létre, de a győri és Győr környéki természetes vízi halászok már 1945-ben termelészövetkezetet alakítottak. A htsz a kilencvenes évekig csak természetes vízi halászattal foglalkozott, úgy, hogy a nyolcvanas években épült telepről értékesítették a halat. A telephelyen már akkor betonút vezetett a telelőmedencék körül. Az egész országból ide hozták a piaci halat, mert a tópartról könnyen ki tudták szolgálni a külföldi ka-

mionokat. A cégvezetés nem elégedett meg ezzel a tevékenységgel, hanem megépítették a halfeldolgozót, aminek a működtetése sok nyűggel-bajjal járt.

A jelenlegi tulajdonosi kör 2004-ben vette át a céget. Szilágyi Gábor 2005 óta az első számú vezetője, s azóta igen sokat tett, hogy a htsz európai szintű céggé fejlődjön. Szemmel látható a fejlődés. A halfeldolgozót a mai kor igen szigorú előírásainak megfelelően újjáépítették, és sikeresen működtetik. Új irodaházat emeltek a halfeldolgozó mellé, 50 kilowattos naplemparkot telepítettek, amihez tavaly további 200 kW-os kapacitást telepítettek. Építettek 14 új betonmedencét 2500 m³ kapacitással, komoly gépjárműparkot tartanak fenn, a keltetőházban komoly kísérleteket tudnak végezni, öt kutatás-fúrta a biztonságos vízellátás érdekében, és még sorolhatnánk.

A halakat intenzív rendszerben nevelik. Az első helyen az afrikai harcsa áll, de

Afrikaiharcsa-tenyésztési bemutató Kisbajcon

Urbányi Béla professzor a projektről elmondta, hogy szakmai bemutató (Demonstration day) vettek részt Kisbajcon január 18-án az afrikai harcsa tenyésztésében érdekelt vállalkozások, kutató szervezetek és a minisztériumi kollégák. Az összejövetel apropóját egy Horizont 2020 pályázat keretében elnyert konzorciumi kutatás-fejlesztési támogatás adta. A pályázat címe iFishIENCi – Intelligent Fish feeding through Integration of ENabling technologies and Circular principle (azonosítószám: 818036).

A szakmai nap résztvevői tájékoztatást kaptak a projektről, annak hazai vonatkozású feladatairól, és az eddig elért eredményekről. Emellett megismerhették a Claridae (zsákosharcsafélék) családba tartozó halfajokkal kapcsolatos aktuális kutatásokat és trendeket is. A rendezvény második részében teleplátogatás és kötetlen beszélgetéssel zajlott a program, valamint ízelítőt kaptak a résztvevők az afrikaiharcsa-termékekből.

Magyarország az afrikaiharcsa-termelésben nagyhatalomnak számít az EU-ban. Az ország termelési volumene meghaladja az évi 5 ezer tonnát, amivel hazánk áll az első helyen az afrikaiharcsa-termelésben.

A szakmai bemutató részt vevő afrikaiharcsa-termelő vállalkozások (6 vállalkozás) képviselik a hazai afrikaiharcsa-termelés több, mint 90 százalékát. Részvételekkel alátámasztotta a bemutatott kérdéskörök fontosságát és jelentőségét.

Az elnyert H2020-pályázat célja az akvakultúra-ágazat jelentős és ambiciózus növekedésének megvalósítása, fenntartható módon. Ezeket a célokat új és hatékonyabb termelési technológiák kifejlesztésével lehetséges elérni, miközben az új módszerek minimalizálják az ágazat környezeti lábnyomát. Az iFishIENCi projekt 2018-ban indult, hét európai és egy társult

országban összesen 16 partnerrel. (Partnerek: a projekt koordinátora Málta, azután Norvégia, Görögország, Franciaország, Dánia, Spanyolország és Magyarország, valamint egy előállítási helyszín, Laosz.)

Hazánkat a Bajcsihal Kft. (korábban Győri „Előre” Halászati Termelészövetkezet), a Vitafort Zrt. és a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (korábban Szent István Egyetem) képviselik a projektben. A projekt négy új termék kifejlesztése köré szerveződik:

- Digitális adatgyűjtő, elemző és vezérlő AI-rendszerek (Fish-talk-to-me; iBoss);
- Új, komplex intenzív haltartó rendszer (SmartRAS);
- Hulladékhasznosítás koncepciójának beépítése a termelésbe (Waste2Value);
- Új fehérjeforrások tesztelése (alga, élesztő).

A hazai partnerek fő kutatási feladata új, intelligens takarmányozási technológiák kifejlesztése. E kutatások az új fehérjeforrások tesztelése kísérleti megvalósításában szerepelnek. E feladatok keretében olyan eljárást dolgoznak ki, amiben az adott összetételű takarmányok optimális hasznosítására szelektálnak afrikaihar-

csa-vonalakat a szakemberek. A munka a hagyományos tenyésztési módszereket a legmodernebb DNS-alapú technológiákkal ötvözi.

A projekt indításakor még csak érezték a partnerek, hogy a takarmányozás kiemelt jelentőségű a termelés költségei között, de az aktualitását a jelenkor alátámasztja: az afrikaiharcsa-termelés költségeiben a takarmányköltség mára 65-70 százalékot tesz ki.

A szelekciós munka jelenleg a 4 generációs (F4) keresztezéseknél tart, az eddigi eredmények bizakodásra adnak okot. A munka során új alगतartalmú tápot is teszteltek a szelektált vonalakkal, és organoleptikus vizsgálatot is végeznek, mivel kiemelt jelentőségű, hogy a szelektált vonalak húsmínősége javuljon, vagy legalább szinten maradjon. A projekttől elvárt, hogy a kapott eredményeket széles körben népszerűsítsék, és bizonyos elemeit az egyetemi oktatás különböző szintjeibe is beépítsék.

A rendezvényen részt vevők egyöntetű véleménye szerint a szakmai bemutató nagyon hasznos volt, széles körű információkat kaptak. Az ilyen rendezvények növelik a termelők tájékozottságát, segítik az új technológiák megismerését és adaptálását, egyben összehangolják a gyakorlati és kutatási szakemberek ismereteit, hozzájárulva újabb sikeres együttműködések kialakításához.

Az iFishIENCi projekt az Európai Unió Horizont 2020 kutatási és innovációs programjából kapott támogatást a 818036. számú támogatási megállapodás alapján.

Szilágyi Gábor ügyvezető nyitotta meg a workshopot

nevelnek tokféléket, csíkos sügért és com-pót is. A termelés a halfeldolgozó igényeit elégítik ki, ami egész évben folyamatosan ellátja a piacot a Bajcshal márkajelzéssel forgalmazott haltermékekkel. Mondhatni, a feldolgozott termékek széles palettája megtalálható a céggel kapcsolatban álló halboltokban és áruházláncokban. Évi 1800 tonna halat dolgoznak fel.

A kisbajcsi cég szorosan együttműködik a nagyatádi V95 Kft.-vel. A nagyatádi

Urbányi Béla professzor mutatta be a projektet

tógazdaságban 300 hektáron termelnek pontyot és ragadozó halakat, és itt épült fel az intenzív afrikaiharcsa-telep is. Mivel a két cégnek egy a tulajdonosi köre, ezért a nagyatádi tógazdaság is a kisbajcsi halfeldolgozó hallal való kiszolgálását helyezi előtérbe. A feldolgozott hal 70 százaléka saját termelésből származik.

Az ügyvezető bejelentette, hogy a vállalkozás 2022. október 1-jétől Bajcshal Kft. néven tevékenykedik. Csak a nevük

változott, a minőség melletti elkötelezettségük 1954 óta változatlan. A gazdasági környezet korántsem kedvez egy olyan vállalkozásnak, aminek nagy az energiafelhasználása. Csak egy tételről, a villamos áramról szólva, el kell mondani, hogy az idén tízszeres(!) árat kell fizetnie érte a cégnek: az addigi 35 millió forint helyett a két telephely villanyszámlája csaknem 400 millió forintra rúg. Nem könnyű ma túlélni ezt a helyzetet, már csak azért sem, mert a haltermékek árát aligha lehet az indokolt mértékben emelni, mert a fogyasztók azt már nem lennének hajlandók megfizetni.

H.GY.

iFishIENCI

MATE
MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

Megújult köntösben a MA-HAL Fehér Könyve

A Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL) kiemelt figyelmet fordít rá, hogy gyorsan, szakszerűen és hatékonyan reagáljon az ágazatot érintő gazdasági, klimatikus és a piacot meghatározó egyéb hatásokra, hogy ezáltal biztosítsa a halászati és akvakultúra ágazat szakmai érdekképviseletét. A szervezet feladatainak maradéktalan ellátásához az információk áramlására és az ágazatot érintő gazdasági adatok ismeretére is szükség van, amiket kellően összefoglalva minden tagjával megoszt éves kiadványában. Ennek megfelelően múlt év végén immár 63. alkalommal adta ki az egyesület a „Jelentés a Szervezet működésének 2021. évi eredményeiről” című, hasznos és informatív kiadványát, amit külsőleg is színvonalasan megújított.

A szervezet jelentése évtizedek óta a haltermeléssel foglalkozó hazai gazdaságok éves lehalászásjelentésének Agrárközgazdasági Intézet (AKI) által összesített és feldolgozott adatai alapján készül, a nemzetközi kitekintés pedig nemzetközi statisztikai szervezetek – például a FAO legutóbb publikált 2020-as – forrásaira támaszkodnak. A tagok által egymás között „Fehér Könyvnek” nevezett kiad-

ványból (Jelentés a Szervezet működésének 2021. évi eredményeiről, MA-HAL 2022) a legfontosabb termelési eredményeket emeljük ki az alábbiakban.

A hazai akvakultúra helyzete az EU-ban

Az Európai Unió (EU27) akvakultúra-termelése a FAO adatai szerint 1,1 millió tonnát tett ki 2020-ban. A halak

közel 22 százalékát, 294 ezer tonnát állították elő édesvízben. Az édesvízi halelőállítás volumene alapján Lengyelország (16 százalék, 48 ezer tonna), Franciaország (14 százalék, 41 ezer tonna) és Olaszország (12 százalék, 37 ezer tonna) termelték a legtöbbet. Magyarország a hetedik helyen állt a rangsorban 18 ezer tonnás eredménnyel, ami nagyjából 6 százalékát tette ki az EU édesvízi haltermelésének.

Magyarország legfontosabb halfaja a ponty, ami az EU-ban az édesvízi halak közül a második legfontosabb termelt halfaj: az édesvízi környezetben termelt halak mennyiségének és értékének megközelítőleg egynegyedét teszi ki. A pontytermelés az EU-ban összesen 72,5 ezer tonna volt 2020-ban. A legnagyobb mennyiségű pontyot Lengyelország (25,5 ezer tonna), Csehország (17,3 ezer tonna) és Magyarország (11,9 ezer tonna) állította elő a tagországok közül.

Magyarországon a ponty után a második legnagyobb mennyiségben előállított édesvízi halfaj az afrikai harcsa, ami

nek a termelésében Magyarország állt az első helyen az EU-ban 2020-ban. Az EU-ban az afrikai harcsa termelése 2020-ban 9,6 ezer tonnát tett ki, ami az EU összes édesvízi haltermelésének a 3 százalékát, értékének a 2 százalékát jelenti. Magyarország 2020-as 3,8 ezer tonnás afrikaiharcsa-termelésével az első helyen áll az EU 27 tagállama közül. Magyarországot továbbra is Hollandia (2,7 ezer tonna) követi a sorban, a harmadik Németország (1,0 ezer tonna).

A hazai halászati ágazat 2021-es termelési eredményei

A magyar mezőgazdaság, erdészet és halászat nemzetgazdasági ág (együttesen) a bruttó hazai termék, a GDP termeléséhez 2021-ben 3,9 százalékkal járult hozzá. Az állattenyésztő ágazaton belül a halászati ágazat folyamatos emelkedést produkált a nemzeti össztermékhez való hozzájárulásával, annak ellenére, hogy az ágazat általánosságban elavult technikai feltételekkel rendelkezik.

A hazai halászati ágazat bruttó termelési értéke 2021-ben 26,4 milliárd forint volt. Ezzel az értékkel számolva az egy hektárra vetített átlagos termelés érték 1,01 millió forint. Az ágazat étkezési halra vonatkozó éves termelési értéke 19,6 milliárd forint (a megelőző évhez képest 2,7 milliárd forinttal emelkedett), a bruttó hozzáadott érték 8,8 milliárd forint (ami 1,2 milliárd forinttal nőtt), a folyó termelő (közbeeső) felhasználás ér-

téke 10,8 milliárd forint volt (1,5 milliárd forinttal emelkedett). A magyar halászati ágazat kibocsátási értéke évek óta folyamatosan nő. 2021-ben az állattenyésztés kibocsátási értékének 1,8 százalékát adta, amivel az összes hazai mezőgazdasági termelés 0,57 százalékát érte el, az előző évhez hasonlóan.

Akvakultúra-termeléssel 2021-ben 375 vállalkozás foglalkozott, mintegy 25 937 hektár halastavat üzemeltetve, ami a megelőző évhez képest 2,4 százalékkal csökkent. Akvakultúrában 2021-ben 26 856 tonna halat állítottak elő, melyből tógazdaságokban 21 184 tonnát, intenzív rendszerekben 5672 tonna halat termeltek.

A halászati ágazatban ténylegesen felhasznált víz mennyisége 2021-ben meghaladta a 302 millió köbmétert, ami 2,5 százalékkal kevesebb, mint egy évvel korábban, így egy hektárnyi üzemeltető területre átlagosan 11 649 köbméter víz felhasználás jutott.

A MA-HAL-tagok összes termelése 2021-ben

A MA-HAL 2021-ben 123 taggal rendelkezett, akik az ország üzemeltető területének összesen 65 százalékán gazdálkodtak. Annak ellenére, hogy az országos üzemeltető terület 2,4 százalékkal csökkent, a szervezet tagjainak részese a üzemeltető területben változatlan maradt. A MA-HAL-tagok által üzemeltetett terület mérete 2016 óta folya-

matosan nőtt 2019-ig, azonban 2020-ban 4 százalékkal csökkent az előző évihez képest, majd 2021-ben további 2,8 százalékkal esett vissza – vagyis szinte pontosan követte az országos üzemeltető terület csökkenésének a mértékét.

A közel 3 százalékos területcsökkenés ellenére 2021-ben a tógazdaságokban termelt hal mennyisége csupán 1 százalékkal volt kevesebb, mint 2020-ban, 15,5 ezer tonna halat termeltek a tagok. Ebből az étkezési célú mennyiség 10,6 ezer tonna volt. Az 1 hektárra vetített eredmények szerint a tagok az országos átlaghoz képest 13 százalékkal magasabb átlagértékeket értek el 2021-ben (925 kg/ha). Az étkezési célra termelt mennyiség esetében ez az érték 21 százalékkal magasabb, mint az országos átlag (903 kg/ha).

A MA-HAL-tagok tenyészhaltermelése 2021-ben több mint 36 százalékkal nőtt 2020-hoz képest, ami leginkább a tenyészponta darabszámöbülésének tudható be. Ezen belül is egy nyaras pontyból állítottak elő a legtöbbet, megközelítette a 15 millió darabot. A szervezet tagjai által termelt halmennyiség az ország összes haltermelésének 76,8 százaléka volt, az étkezési célra szánt országos haltermelésnek pedig a 81 százaléka.

A MA-HAL-tagok tógazdaságaiban termelt halmennyiség 15,5 ezer tonna volt, az intenzív termelésük pedig 5,1 ezer tonna volt 2021-ben. Ebből az étkezési tógazdasági hal megtermelt mennyisége 10,6 ezer, az intenzív rendszerekben előállított étkezési halé pedig 3,9 ezer tonna volt a tagok esetében.

Halfogyasztás

Magyarországon az egy főre jutó halfogyasztás 2021-ben 6,52 kilogramm volt, ami 15 dekagrammmal több, mint 2020-ban. A hazai fogyasztáson belül meghatározó az import jelentősége, tekintve, hogy az elfogyasztott mennyiségben 79 százalék volt az aránya 2021-ben. Ez az érték 2 százalékkal magasabb, mint az előző évi, ami azt jelenti, hogy 2 százalékkal több importált halat fogyasztott a hazai lakosság, mint egy évvel korábban. Az étkezési célú hazai halat mindet felhasználjuk itthon, azonban a számok is mutatják, hogy további jelentős mennyiségű hal importjára van igény, leginkább feldolgozott és konyhakész haltermékekből. Kiemelt cél kellene, hogy legyen, hogy a magyarországi halfogyasztásban nőjön a hazai termelésű étkezési hal mennyisége.

Összeállította: Bojtárné Lukácsik Mónika a Jelentés a Szervezet működésének 2021. évi eredményeiről című 2022-es MA-HAL-kiadványból

Néhány haltermék 2023. év 4 heti bruttó fogyasztói ára (Ft/kg)

	Élő ponty	Friss					
		ponty-szelet	bőrös afrikai harcsa filé	busa törzs	busa szelet	lazac filé	
Fogyasztói piacok, értékesítő helyek	Bp. Fővám téri csarnok	2300	4100	4400*	2700	2700	7300
	Bp. Lehel téri csarnok	2500	4000	-	2200	2400	9900
	Kecskemét	2200	3990	4700*	-	1980	7990
	Pécs	2690	3990	4790*	2290	2290	-
	Székesfehérvár	-	3890	3990*	1890	2150	7990
	Győr	-	3890	3590	1890	2150	7990
	Debrecen	1999	3999	4880*	3490	3490	6999
	Szolnok	1900	2790	-	1415	1415	-
	Békéscsaba	2100	4100	4950*	2050	2490	9500
	Gyula	-	3450	3600*	2300	2400	-
	Nagykanizsa	2190	4190	4990*	-	2290	9890
	Kaposvár	2200	3650	4400*	1799	1799	8500
	Keszthely	2190	4190	4990*	-	2290	9890
	Balatonboglár	2147	3455	3250*	-	1497	7130
Szeged	2990	4190	5890*	3390	3690	12 690	
Üzletek 2023. 1. 24.	budaörsi Auchan	1939	3699	4199**,**	2449	2699	8369
	budaörsi METRO	1899	3699	4299*	1499	2399	7999

* nyüzött, ** akció ár

Forrás: AKI felmérés

A 2021-es ponty-teljesítményvizsgálat eredménye

Több éves kihagyás után, és miután megszűnt a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (Nébih) Tenyésztési Hatósági Osztályának koordinálása, a fajtatulajdonos tenyésztőszervezetek úgy döntöttek, újraindítják a ponty-teljesítményvizsgálatot. Az újraindított teljesítményvizsgálatot a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL) Ponty-tenyésztő Tagozata koordinálja.

A MA-HAL megbízásából a teljesítményvizsgálatok ellenőrzését és az értékeléséhez szükséges termelési eredmények, a vágóérték és a zsírtartalom meghatározását a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (MATE), Akvakultúra és Környezetbiztonsági Intézet (AKI), Halászati Kutató Központja (HAKI), a MATE-AKI-HAKI szervezi és végzi, megbízási szerződés alapján. A MA-HAL pontytenyésztő tagozata nemcsak a teljesítményvizsgálatokat koordinálja, hanem segít a tenyésztőszervezeteknek a törvényi megfelelésben is, elkészíti a jelenlegi szabályozásnak megfelelő tartalmú tenyésztőszervezeti leírásokat és tenyésztési programokat.

A ponty (*Cyprinus carpio*) fajtaelismerését Magyarországon az állattenyésztésről szóló 2019. évi LVI. törvény az állattenyésztés szabályozásához szükséges törvényi szintű rendelkezésekről (állattenyésztési törvény) írja elő. A fajták állami elismerésének rendjét a 188/2019. (VII. 30.) kormányrendelet, illetve a 45/2019. (IX. 25.) AM-rendelet szabályozza részleteiben. Eszerint tenyészállatot, szaporítóanyagot a fajta önálló nevének egyidejű feltüntetésével, kizárólag fajtaelismeréssel rendelkező vagy fajtaelismerésre bejelentett fajtákból, hibridekből, illetve keresztezési programból lehet forgalomba hozni. A fajtamegújító teljesítményvizsgálatokat a „Ponty Teljesítményvizsgálati Irányelvek 5.” előírásainak megfelelően kell elvégezni, amit egy év alatt, a pontyok másodnyaras korától piaci méretük eléréséig kell elvégeztetni.

A teljesítményvizsgálat eredményeit átadják a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (Nébih) Tenyésztési Hatósági Osztályának, illetve a MA-HAL közléseket, hogy tájékoztassa a tenyésztőket és az árutertermelőket az egyes fajták teljesítményéről.

1. Vizsgált tulajdonságok

1.1. Növekedőképesség

A kihelyezés és az őszi lehalászás alkalmával meghatározzuk a kísérleti csoportok

átlagtömegét. A lehalászási átlagtömeg és a kihelyezési átlagtömeg különbsége adja az átlagos nettó tömeggyarapodást. A növekedés abszolút értékében elért eredményeit tartalmazzák a táblázatok. Fajtánként 30-30 ponty egyedi súlymérésének eredménye alapján is számíthatunk átlagtömeget, szórást és CV-százalékot (variációs koefficiens).

1.2. Életképesség, megmaradási százalék

A vizsgálati csoportok darabszámát (a Ponty-teljesítményvizsgálati Irányelveknek megfelelő népesítés szerint) kihelyezéskor, valamint a tenyészidőszak végén történő lehalászás alkalmával határozzuk meg. A kihelyezési adatokat 100 százalékban véve számítjuk a megmaradás arányát.

1.3. Takarmányértékesítő képesség

A teljesítményvizsgálat során minden gazdaságban ismert, hogy a halak a tenyészidőszak folyamán mennyi szemes abraktakarmányt (tritikálét, takarmánybuzát, kukoricát) kapnak. Az alkalmazott eljárás szerint ismert a tájfajták kihelyezési és lehalászási átlag- és összes tömege, amiből kiszámítható a teljes és az átlagos gyarapodás is. Ennek megfelelően kiszámítható az adatokból az egy kilogramm testtömeg-gyarapodáshoz felhasznált takarmány mennyisége, ha a feletetett takarmány mennyiségéhez viszonyítjuk az elért testtömeg-gyarapodás mértékét.

1.4. Vágóérték

A ponty teljesítményvizsgálat tavi fázisa után laboratóriumi körülmények között a vágóérték, a zsírtartalom és a testméretindexek meghatározása fajtánként 20-20 egyed feldolgozásával történik. A vágóérték elbírálása a testméretek felvételével kezdődik, ezután kerül sor az élő-tömeg mérésére gramm pontossággal. Az élő-tömeg mérését követően a pontyok élelmiszeripari feldolgozása következik, melynek során el kell távolítani a pikkelyeket és bőrkaparékot a halról, majd az úszókat kell levágni. Következő lépésben a hal bontása és a zsigerek eltávolítása történik. Ezután a fejet kell a törzsről leválasztani a 2. és 3. nyakcsigolya közötti ponton, majd el kell távolítani a kopolytút és a garatfogakat, illetve az őrlőlemezt. A pikkelyeket és a bőrkaparékot, az úszókat, a zsigereket és a kopolytút a garatfogakkal le kell mérni. A fejet külön kell mérni, mivel az számos halétel elkészítése során felhasználható. A feldolgozás végén kapott, megtisztított és fej nélküli törzs adja az eheto részt, melynek tömegét az élő-tömeghez hasonlóan szintén 1 gramm pontossággal kell lemérni. A hulladék, a fej és a vágott test összege tömege nem haladhatja meg az élő-tömeget. Ellenkező esetben az adott egyed ki kell zárni az értékelésből. A kizárt egyedek pótlását szolgálja a fajtánként beszállított 5 darabos tartalékállomány. További vizsgálatból kizáró ok, amikor a nem mérhető részek aránya (vér, testnedvek, nyálka) meghaladja az 5%-ot. A vágott test tömegét az élő-tömeghez viszonyítva, százalékban kifejezve kell megadni. A fej tömegét szintén százalékban kell kifejezni az élő-tömeghez viszonyítva.

lyeket és bőrkaparékot a halról, majd az úszókat kell levágni. Következő lépésben a hal bontása és a zsigerek eltávolítása történik. Ezután a fejet kell a törzsről leválasztani a 2. és 3. nyakcsigolya közötti ponton, majd el kell távolítani a kopolytút és a garatfogakat, illetve az őrlőlemezt. A pikkelyeket és a bőrkaparékot, az úszókat, a zsigereket és a kopolytút a garatfogakkal le kell mérni. A fejet külön kell mérni, mivel az számos halétel elkészítése során felhasználható. A feldolgozás végén kapott, megtisztított és fej nélküli törzs adja az eheto részt, melynek tömegét az élő-tömeghez hasonlóan szintén 1 gramm pontossággal kell lemérni. A hulladék, a fej és a vágott test összege tömege nem haladhatja meg az élő-tömeget. Ellenkező esetben az adott egyed ki kell zárni az értékelésből. A kizárt egyedek pótlását szolgálja a fajtánként beszállított 5 darabos tartalékállomány. További vizsgálatból kizáró ok, amikor a nem mérhető részek aránya (vér, testnedvek, nyálka) meghaladja az 5%-ot. A vágott test tömegét az élő-tömeghez viszonyítva, százalékban kifejezve kell megadni. A fej tömegét szintén százalékban kell kifejezni az élő-tömeghez viszonyítva.

1.5. A testméretindex meghatározása

A vágóérték vizsgálata során, a hal élő-tömegének meghatározása előtt 20 egyednél le kell mérni a ponty jellemző testméreteit, úgymint: teljes testhossz, standard testhossz, fejhossz, faroknyélhossz, testmagasság, testszélesség.

A felvett méretek alapján ki kell számítani a profilindexet, amely a testhosszúság és a testmagasság hányadosa, a keresztmetszetindexet, amely a testmagasság és a testszélesség hányadosa, a fejindexet, amely a testhosszúság és a fejhosszúság hányadosa, valamint a faroknyélindexet, amely a testmagasság és a faroknyélhossz hányadosa, valamint a kondíció faktort, amely a testtömeg és a testhossz köbének hányadosa.

1.6. A zsírtartalom értékelése

A zsírtartalom meghatározását a vágóérték értékelése során keletkező vágott testről lefejtett jobb oldali fileből kell elvégezni, Van Gulik-féle butirométeres eljárással. Ezt mindig két ismétlésben kell elvégezni mintánként. A pontyfileket 1x1 centiméteres kockákra kell feldarabolni,

- ismert üres tömegű zománcozott tálba helyezni és mérni az induló tömeget. A mintát maximum 80 °C-on súlyállandóságig szárítani kell. A száraztömeget megmérve számítjuk a nedvességtartalmat és a szárazanyag-százalékot.

1.7. Örökletes rendellenességek aránya

A vizsgálatkor az alábbi tulajdonságokra kell figyelemmel lenni: gerinc rendellenességek, rendellenes fejforma, rendellenes úszó, úszóhiány, szabálytalan pikkelyzet.

A rendellenességeket a teljes lehalasztott állományra vizsgálni kell, de minimum 100 darabos véletlenszerűen vett minta egyedi szemrevételezésével.

2. Eredmények

A 2021. évi vizsgálatban két pontyfajta szerepelt, úgymint a dunai vadponty és a hajdúszoboszlói tükrös ponty. Előbbit Szarvason, az Agro-Aqua Kft. K7 jelű 0,7 ha területű, míg utóbbit a Bocskai Halászati Kft. régi anyás nevű, 1,5 hektáros táblában teszteltük.

2.1. Növekedőképesség

2.1.1. Testtömeg-gyarapodás

Fajta	Kihelyezett átlagtömeg (g)	Lehalasztott átlagtömeg (g)	Átlagtömeg-gyarapodás (g)
Dunai vadponty	690	2025	1335
Hajdúszoboszlói tükrös ponty	678	2372	1694

2.1.2. Egyedi tömegmérés eredménye

Fajta	Átlagtömeg (g)	Szórás (g)	CV%
Dunai vadponty	2011	418,83	20,83
Hajdúszoboszlói tükrös ponty	2430,47	486,00	20,00

2.1.3. Életképesség, megmaradási százalék

Fajta	Kihelyezett darab	Lehalasztott darab	Megmaradás (%)
Dunai vadponty	600	532	88,67
Hajdúszoboszlói tükrös ponty	1050	986	93,9

2.1.4. Takarmányértékesítő képesség

Fajta	Kihelyezett tömeg (kg)	Lehalasztott tömeg (kg)	Gyarapodás (kg)	Feletett takarmány (kg)	Takarmányértékesítés (kg/kg)
Dunai vadponty	413,9	1077,2	663,3	2883	4,35
Hajdúszoboszlói tükrös ponty	712,5	2338,5	1626	6190	3,8

2.1.5. Vágóérték

Fajta	Élőtömeg (g)	Fejtömeg (g)	Fejtömeg a testtömeg %-ban	Vágott testtömeg (g)	Vágóérték (%)
Dunai vadponty	1985±338	205±30	10,39±0,92	1176±191	59,36±2,47
Hajdúszoboszlói tükrös ponty	2508±465	256±41	10,27±0,70	1670±342	66,38±2,03

2.1.6. Testméretindexek

Fajta	Teljes testhossz (cm)	Standard testhossz (cm)	Fejhossz (cm)	Faroknyélhossz (cm)	Testmagasság (cm)	Testszélesség (cm)	Profilindex	Keresztmetszetindex	Fejindex	Faroknyélindex
Dunai vadponty	49,98 ±2,71	42,28 ±2,36	11,2 ±0,66	8,15 ±0,93	14,5 ±1,08	8,00 ±0,74	3,46 ±0,22	1,82 ±0,10	4,47 ±0,22	1,80 ±0,23
Hajdúszoboszlói tükrös ponty	53,03 ±2,95	44,50 ±2,63	11,93 ±0,94	8,7 ±0,83	16,38 ±1,39	8,33 ±0,57	3,25 ±0,20	1,97 ±0,09	4,46 ±0,21	1,89 ±0,18

Az átlagos kondíciófaktor értéke a dunai vadponty esetében 2,61±0,22 volt.

Az átlagos kondíciófaktor értéke a hajdúszoboszlói tükrös ponty esetében 2,82±0,24 volt.

2.1.7. Zsír- és fehérjetartalom

Fajta	Jobb oldali filé tömege (g)	Nedvesség (%)	Zsír (%)	Fehérje (%)
Dunai vadponty	417,80±66,15	68,90±2,47	14,70±2,77	15,41±0,83
Hajdúszoboszlói tükrös ponty	622,58±135,97	66,37±2,74	16,97±3,17	15,66±0,79

2.1.8. Örökletes testi hibák

Fajta	Eltérő testforma (%)	Szórt pikkelyzet, pikkelyhiba (%)	Oldalvonal-elágazás (%)	Fejtorzulás (%)	Gerinc-torzulás (%)	Faroktorzulás (%)
Dunai vadponty	3	13	0	0	0	1
Hajdúszoboszlói tükrös ponty	0	44	2	0	2	6

3. Összegzés

3.1. Dunai vadponty

Összességében megállapítható, hogy a teljesítményvizsgálati eredmények a termelési tulajdonságok vonatkozásában megfelelnek a fajttal szemben támasztott követelményeknek, mivel ezek a vad fajttal szemben minimálisak.

Azonban a testméretindexek vonatkozásában eltérés tapasztalható a természetes vízi állományhoz képest, amely elsősorban a testméretindexekben mutatkozik (rövidebb test, magasabb hát stb.). Ez elsősorban a tógazdasági szaporítási, takarmányozási és tartási körülményekből eredhet, de nem zárható ki keveredés sem. Ennek elkerülése érdekében javasolt további szaporítóállományok természetes vízi begyűjtése, szigorú fenotípusos szelekciót követően egyedi jelölése és keltetőházi felhasználása a szaporítások során.

3.2. Hajdúszoboszlói tükrös ponty

A teljesítményvizsgálat eredményeinek értékelése után megállapítható, hogy a hajdúszoboszlói tükrös ponty kiváló termelési tulajdonságokkal bír növekedését és megmaradását alapul véve.

A testméret indexekben tapasztalható változás a fajtastandardban leírtakhoz képest, így javasolt a tulajdonság konszolidálása az anyaállomány tudatos szelekciójával. A szelekció ajánlott irányai a testmagasság növelése, illetve a fejméret csökkentése.

A tükrös pontyfajta esetében a pikkelyeken és a pikkelymintázatban előforduló örökletes hibák aránya magasabb, mint a pikkelyes fajtnál, így érdemes a szabályos pikkelymintázatra is szelektálni az anyákat. A tájfajta jellemző a rövid hátpikkelysor, ami csak a bognártuskéig terjed, illetve a faroknyélen megjelenő több-kevesebb nagyméretű pikkely.

A 2022-es évi teljesítményvizsgálatban a varászlói tükrös, az apai pikkelyes és a ráckevei pikkelyes tájfajta vettek részt, melyek eredményeinek értékelése 2023. februárjára várható.

DR. GORDA SÁNDOR

MAHAL-szakértő

KOVÁCS GYULA

MATE AKI HAKI